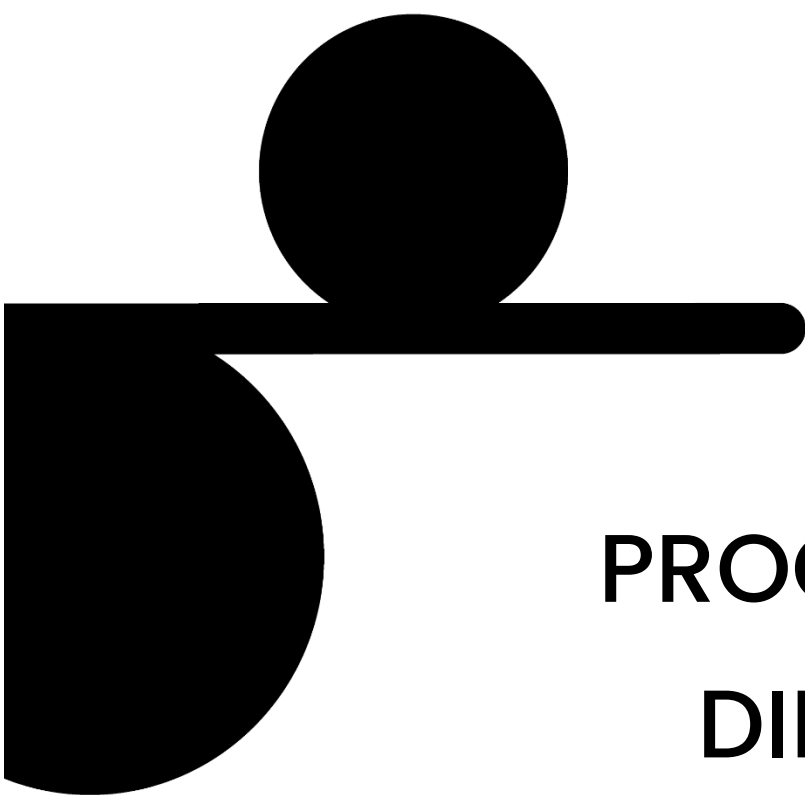
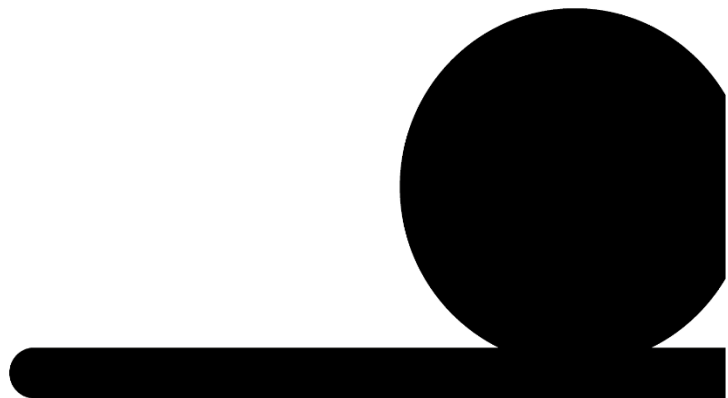
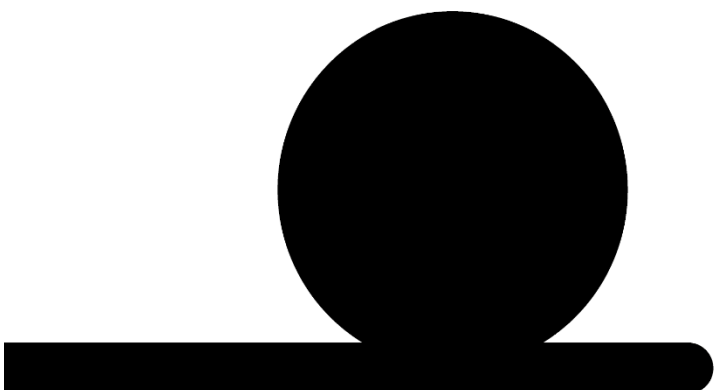

Conservatori Professional
de Música Mestre Tàrrrega
de Castelló

**PROGRAMACIÓ
DIDÀCTICA
(ITALIÀ PER A CANT)**

ÍNDEX

1. Competències.....	4
2. Objectius dels ensenyaments d'idiomes aplicats al cant segons el decret 158/2007.....	25
3. Continguts.....	25
3.1 Continguts comuns a tots els idiomes aplicats al cant segons el decret 158/2007.....	25
3.2 Continguts específics de cada curs.....	26
3.3 Seqüenciació dels continguts.....	28
4. Metodologia.....	31
5. Avaluació.....	31
5.1 Criteris d'avaluació segons el decret 158/2007.....	32
5.2 Criteris, procediments i instruments de qualificació i promoció.....	32
6. Atenció a la diversitat.....	33
7. TIC i mesures de sensibilització.....	33
8. Pla de convivència.....	34
9. Programació de les activitats acadèmiques conjuntes amb altres departaments.....	34
10. Activitats artístiques complementaries i extraescolars realitzades des del mateix departament o en coordinació amb uns altres.....	34
11. Treballs i altres activitats.....	34
12. Bibliografia.....	35

ANEXOS

Annex 1. Proves d'accés ensenyaments professionals curs diferent de primer.....	37
Annex 2. Criteris d'avaluació i criteris, procediments i instruments de qualificació.....	42

1. COMPETÈNCIES:

Les competències que s'arreglen en esta programació s'han establert de conformitat amb els resultats de la investigació educativa i amb les tendències europees arreglades en la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Estes competències es descriuen, s'indica la seua finalitat i aspectes distintius, i es posa de manifest, en cadascuna d'elles, les claus de desenrotllament que ha d'aconseguir tot l'alumnat referides al final de l'ensenyament professional de música, però el desenvolupament de la qual ha d'iniciar-se des del començament de l'escolarització, de manera que la seua adquisició es realitze de manera progressiva i coherent al llarg de les diferents etapes educatives.

Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a l'Ensenyament Professional de Música. Esta vinculació afavorix que la consecució d'estos objectius al llarg de la vida acadèmica porte implícit el desenvolupament de les competències clau, perquè totes les persones puguen aconseguir el seu desenvolupament personal i aconseguir una correcta incorporació en la societat.

Un enfocament metodològic basat en les competències clau i en els resultats d'aprenentatge comporta importants canvis en la concepció del procés d'ensenyament- aprenentatge, canvis en l'organització i en la cultura escolar; requereix l'estreta col·laboració entre els docents en el desenvolupament curricular i en la transmissió d'informació sobre l'aprenentatge dels alumnes i alumnes, així com canvis en les pràctiques de treball i en els mètodes d'ensenyament.

Les competències clau del currículum en el Sistema Educatiu Espanyol són les següents:

- Comunicació lingüística. És el resultat de l'acció comunicativa dins de pràctiques musicals i socials determinades, en les quals l'individu actua amb altres interlocutors i a través de textos en múltiples modalitats, formats i

suports. Estes situacions i pràctiques poden implicar l'ús de diferents llenguatges musicals, en diversos àmbits i de manera individual o col·lectiva. Per a això l'individu disposa del seu repertori musical, però ajustat a les experiències comunicatives que experimenta al llarg de la vida. Els diferents llenguatges musicals que utilitza poden haver tingut vies i temps distints d'adquisició i constituir, per tant, experiències d'aprenentatge musicals, tant populars com d'una altra índole. Esta visió de la competència en comunicació lingüística vinculada amb pràctiques musicals determinades ofereix una imatge de l'individu com a agent comunicatiu que produïx, i no sols rep, missatges a través de les diferents manifestacions musicals amb diferents finalitats. Valorar la rellevància d'esta afirmació en la presa de decisions educatives suposa optar per metodologies actives d'aprenentatge (aprenentatge basat en tasques i projectes, en problemes, en reptes, etcètera), ja siguen estes en llenguatges musicals avantguardistes i actuals, enfront d'opcions metodològiques més tradicionals. A més, la competència en comunicació lingüística musical, representa una via de coneixement i contacte amb la diversitat cultural que implica un factor d'enriquiment per a la pròpia competència i que adquireix una particular rellevància en el cas de les músiques d'altres cultures. Per tant, un enfocament intercultural en l'ensenyament i l'aprenentatge de les diferents músiques implica una important contribució al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical de l'alumnat.

Esta competència és, per definició, sempre parcial i constitueix un objectiu d'aprenentatge permanent al llarg de tota la vida. Per això, perquè es produïska un aprenentatge satisfactori de les diferents músiques, és determinant que es promoguen uns contextos d'ús de llenguatges musicals rics i variats, en relació amb les tasques que s'han de realitzar i els seus possibles interlocutors, textos i intercanvis comunicatius.

La competència en comunicació lingüística musical és extremadament complexa. Es basa, en primer lloc, en el coneixement del component lingüístic musical. Però a més, com es produïx i desenvolupa en situacions comunicatives concretes i contextualitzades, l'individu necessita activar el seu coneixement del component pragmàtic-discursiu i sociocultural.

Esta competència precisa de la interacció de diferents destreses, ja que es produïx en múltiples modalitats de comunicació i en diferents suports. Des de l'oralitat i l'escriptura fins a les formes més sofisticades de comunicació audiovisual o mediata

per la tecnologia, l'individu participa d'un complex entramat de possibilitats comunicatives gràcies a les quals expandix la seua competència i la seua capacitat d'interacció amb altres individus. Per això, esta diversitat de modalitats i suports requerix d'una alfabetització musical més complexa, recollida en el concepte d'alfabetitzacions múltiples, que permeta a l'individu la seua participació com a ciutadà actiu.

La competència en comunicació lingüística musical és també un instrument fonamental per a la socialització i l'aprofitament de l'experiència educativa, per ser una via privilegiada d'accés al coneixement dins i fora de l'escola. Del seu desenvolupament depén, en bona part, que es produïsquen diferents tipus d'aprenentatge en diferents contextos, formals, informals i no formals. En este sentit, és especialment rellevant en el context escolar la consideració de la lectura com a destresa bàsica per a l'ampliació de la competència en comunicació lingüística musical i l'aprenentatge. Així, el llenguatge musical és la principal via d'accés a totes les àrees, per la qual cosa el contacte amb una diversitat de textos resulta fonamental per a accedir a les fonts originals del saber. Per això, on manifesta la seua importància, de forma més palesa, és en el desenvolupament de les destreses que conduïxen al coneixement dels textos musicals, no sols en la seua consideració com a cànon artístic o en la seua valoració com a part del patrimoni cultural, sinó sobretot, i principalment, com a font de gaudi i aprenentatge al llarg de la vida.

Des d'esta perspectiva, és recomanable que el centre educatiu siga la unitat d'acció per al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical. En este sentit, actuacions com el disseny d'un Projecte Artístic Musical de Centre que forme part del propi Projecte Educatiu de Centre, un Pla Lector o unes estratègies per a l'ús de la Biblioteca i Fonoteca Escolar com a espai d'aprenentatge i gaudi permeten un tractament més global i eficaç de la competència en comunicació lingüística musical en els termes ací expressats.

La competència en comunicació lingüística musical s'inscriu en un marc d'actituds i valors que l'individu posa en funcionament: el respecte a les normes de convivència; l'exercici actiu de la ciutadania; el desenvolupament d'un esperit crític; el respecte als drets humans i el pluralisme; la concepció del diàleg com a ferramenta primordial per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives en tots els àmbits; una actitud de curiositat, interès i creativitat cap a l'aprenentatge i el reconeixement de les destreses inherents a esta competència (lectura, conversa, escriptura, etcètera) com a fonts de plaer relacionada amb el

gaudi personal i la promoció i la pràctica del qual són tasques essencials en el reforç de la motivació cap a l'aprenentatge.

En resum, per a l'adequat desenvolupament d'esta competència resulta necessari abordar l'anàlisi i la consideració dels diferents aspectes que intervenen en ella, a causa de la seua complexitat. Per a això, ha d'atendre els cinc components que la constitueixen i a les dimensions en les quals es concreten:

- El component lingüístic musical que comprén diverses dimensions: la lèxica, la gramatical, la semàntica, la fonològica, l'ortogràfica i la ortoèpica, entesa esta com l'articulació correcta del so a partir de la representació gràfica de la música.
- El component pragmàtic-discursiu contempla tres dimensions: la soci- musical (vinculada amb l'adequada producció i recepció de missatges en diferents contextos socials); la pragmàtica (que inclou les microfuncions comunicatives i els esquemes d'interacció); i la discursiva (que inclou les macrofuncions textuais i les qüestions relacionades amb els gèneres discursius).
- El component sociocultural inclou dos dimensions: la que es referix al coneixement del món i la dimensió intercultural.
- El component estratègic permet a l'individu superar les dificultats i resoldre els problemes que sorgixen en l'acte comunicatiu. Inclou tant destreses i estratègies comunicatives per a la lectura, l'escriptura, la interpretació musical, l'escolta, com a destreses vinculades amb el tractament de la informació, la lectura multimodal i la producció de textos electrònics en diferents formats; així mateix, també formen part d'este component les estratègies generals de caràcter cognitiu, metacognitiu i socioafectives que l'individu utilitza per a comunicar-se eficaçment, aspectes fonamentals en l'aprenentatge de les altres cultures musicals estrangeres.
- Finalment, la competència en comunicació lingüística musical inclou un component personal que intervé en la interacció comunicativa en tres dimensions: l'actitud, la motivació i els trets de personalitat.

2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia induïxen i enfortixen alguns aspectes essencials de la formació de les persones que resulten fonamentals per a la vida.

En una societat on l'impacte de les matemàtiques, les ciències i les tecnologies és determinant, la consecució i sostenibilitat del benestar social exigix conductes i presa de decisions personals estretament vinculades a la capacitat crítica i visió raonada i raonable de les persones. A això contribuïxen la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia, les quals estan incloses en l'ensenyament musical a través de les seues diferents assignatures:

- La competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic i les seues ferramentes per a descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context, igual que ocorre en les estructures musicals.
- La competència matemàtica musical requerix de coneixements sobre les mesures i les estructures que componen les obres musicals, així com de les operacions i les representacions harmòniques, i la comprensió dels termes que comporten estes representacions.
- L'ús de ferramentes matemàtiques, dins de l'ensenyament musical, implica una sèrie de destreses que requerixen l'aplicació dels principis i processos matemàtics en diferents contextos, ja siguen personals, socials, professionals o científics, així com per a emetre juís fundats i seguir cadenes argumentals en la realització de càlculs, l'anàlisi de gràfics i representacions harmòniques i la manipulació d'expressions musicals, incorporant els mitjans digitals quan siga oportú. Forma part d'esta destresa la creació de descripcions i explicacions musicals que porten implícites la interpretació de resultats compositius i la reflexió sobre la seua adequació al context, igual que la determinació de si les solucions són adequades i tenen sentit en la situació en què es presenten.
- Es tracta, per tant, de reconèixer el paper que exercixen les estructures matemàtic-musicals en el món i utilitzar els conceptes, procediments i ferramentes per a aplicar-los en la resolució dels problemes que puguem sorgir en una situació determinada al llarg de la vida. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'aprenent és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedimental, implicats en la resolució d'una tasca matemàtic-musical determinada.
- La competència matemàtica inclou una sèrie d'actituds i valors que es basen en el rigor, el respecte a les dades i la veracitat.
- Així doncs, per a l'adequat desenrotllament de la competència matemàtica resulta necessari abordar quatre àrees relatives als signes musicals, l'harmonia,

la geometria musical, interrelacionades de formes diverses:

- L'espai i la forma: inclouen una àmplia gamma de fenòmens que es troben en el nostre món musical, visual i físic: patrons, propietats dels objectes, posicions, direccions i representacions d'ells; descodificació i codificació d'informació visual i musical, així com navegació i interacció dinàmica amb formes reals, o amb representacions. La competència matemàtic-musical en este sentit inclou una sèrie d'activitats com la comprensió de la perspectiva, l'elaboració i lectura de partitures, la transformació de les formes amb i sense tecnologia, la interpretació de vistes d'escenes tridimensionals des de diferents perspectives i la construcció de representacions de formes musicals.
- El canvi i les relacions: el món desplega multitud de relacions temporals i permanents entre els objectes i les circumstàncies, on els canvis es produïxen dins de sistemes d'objectes interrelacionats. Tindre més coneixements sobre el canvi i les relacions suposa comprendre els tipus fonamentals de canvi i quan tenen lloc, amb la finalitat d'utilitzar models músic-estructurals adequats per a descriure-ho i predir-ho.
- La incertesa i les dades: són un fenomen central de l'anàlisi estructural de la música en el present en diferents moments del procés de resolució de problemes en el qual resulta clau la presentació i interpretació d'estes estructures. Esta categoria inclou el reconeixement del lloc de la variació en els processos, la possessió d'un sentit de quantificació d'eixa variació, l'admissió d'incertesa i error en els mesuraments i els coneixements sobre l'atzar. Així mateix, comprén l'elaboració, interpretació i valoració de les conclusions extretes en situacions on la incertesa i les dades són fonamentals.
- Les competències bàsiques en ciència i tecnologia són aquelles que proporcionen un acostament al món físic i a la interacció responsable amb ell des d'accions, tant individuals com col·lectives, orientades a la conservació i millora del medi natural, decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles. Estes competències contribuïxen al desenvolupament del pensament científic, perquè inclouen l'aplicació dels mètodes propis de la racionalitat científica i les destreses tecnològiques, que conduïxen a l'adquisició de coneixements, al contrast d'idees i l'aplicació dels descobriments al benestar social.
- Les competències en ciència i tecnologia capaciten a ciutadans responsables i

respectuosos que desenrotllen juís crítics sobre els fets científics i tecnològics que se succeïxen al llarg dels temps, passats i actuals. Estes competències han de capacitar, bàsicament, per a identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana –personal i social– anàlogament a com s'actua enfront dels reptes i problemes propis de l'activitats científiques i tecnològiques.

- Per a l'adequat desenvolupament de les competències en ciència i tecnologia resulta necessari abordar els sabers o coneixements científics relatius a la física, la química, la biologia, la geologia, les matemàtiques i la tecnologia, els quals es deriven de conceptes, processos i situacions interconnectades. Estos sabers l'alumnat els adquirirà en l'ensenyament general (ESO, Batxillerat).
- Es requerix igualment el foment de destreses que permeten utilitzar i manipular ferramentes i màquines tecnològiques, així com utilitzar dades i processos científics per a aconseguir un objectiu; és a dir, identificar preguntes, resoldre problemes, arribar a una conclusió o prendre decisions basades en proves i arguments.
- Així mateix, estes competències inclouen actituds i valors relacionats amb l'assumpció de criteris ètics associats a la ciència i a la tecnologia, l'interés per la ciència, el suport a la investigació científica i la valoració del coneixement científic; així com el sentit de la responsabilitat en relació a la conservació dels recursos naturals i a les qüestions mediambientals i a l'adopció d'una actitud adequada per a aconseguir una vida física i mental saludable en un entorn natural i social.
- Competència digital.

La competència digital és aquella que implica l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació per a aconseguir els objectius relacionats amb el treball, l'ocupabilitat, l'aprenentatge, l'ús del temps lliure, la inclusió i participació en la societat.

Esta competència suposa, a més de l'adequació als canvis que introduïxen les noves tecnologies en l'alfabetització, la lectura i l'escriptura de la música, un conjunt nou de coneixements, habilitats i actituds necessàries hui dia per a ser competent en un entorn digital.

Requerix de coneixements relacionats amb el llenguatge específic bàsic: textual,

numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. Això comporta el coneixement de les principals aplicacions informàtiques. Suposa també l'accés a les fonts i el processament de la informació; i el coneixement dels drets i les llibertats que assisteixen a les persones en el món digital.

Igualment precisa del desenvolupament de diverses destreses relacionades amb l'accés a la informació, el processament i ús per a la comunicació, la creació de continguts, la seguretat i la resolució de problemes, tant en contextos formals com no formals i informals. La persona ha de ser capaç de fer un ús habitual dels recursos tecnològics disponibles amb la finalitat de resoldre els problemes reals d'un mode eficient, així com avaluar i seleccionar noves fonts d'informació i innovacions tecnològiques, a mesura que van apareixent, en funció de la seua utilitat per a escometre tasques o objectius específics.

L'adquisició d'esta competència requerix a més actituds i valors que permeten a l'usuari adaptar-se a les noves necessitats establides per les tecnologies, la seua apropiació i adaptació als propis fins i la capacitat d'interaccionar socialment entorn d'elles. Es tracta de desenrotllar una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i els mitjans tecnològics, valorant les seues fortaleces i debilitats i respectant principis ètics en el seu ús. D'altra banda, la competència digital implica la participació i el treball col·laboratiu, així com la motivació i la curiositat per l'aprenentatge i la millora en l'ús de les tecnologies.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament de la competència digital resulta necessari abordar:

- La informació: això comporta la comprensió de com es gestiona la informació i de com es posa a la disposició dels usuaris, així com el coneixement i maneig de diferents motors de busca i bases de dades, sabent triar aquells que responen millor a les pròpies necessitats d'informació.
- Igualment, suposa saber analitzar i interpretar la informació que s'obté, acarar i avaluar el contingut dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com offline.

I finalment, la competència digital suposa saber transformar la informació en coneixement a través de la selecció apropiada de diferents opcions d'emmagatzematge.

- La comunicació: suposa prendre consciència dels diferents mitjans de

comunicació digital i de diversos paquets de programari de comunicació i del seu funcionament així com els seus beneficis i mancances en funció del context i dels destinataris. Al mateix temps, implica saber quins recursos poden compartir-se públicament i el valor que tenen, és a dir, conèixer de quina manera les tecnologies i els mitjans de comunicació poden permetre diferents formes de participació i col·laboració per a la creació de continguts que produïsquen un benefici comú. Això suposa el coneixement de qüestions ètiques com la identitat digital i les normes d'interacció digital.

La creació de continguts: implica saber com els continguts digitals poden realitzar-se en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) així com identificar els programes/aplicacions que millor s'adapten al tipus de contingut que es vol crear. Suposa també la contribució al coneixement de domini públic (wikis, fòrums públics, revistes), tenint en compte les normatives sobre els drets d'autor i les llicències d'ús i publicació de la informació.

La seguretat: implica conèixer els diferents riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los, la qual cosa suposa identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital.

- per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com conèixer els aspectes addictius de les tecnologies.

La resolució de problemes: esta dimensió suposa conèixer la composició dels dispositius digitals, els seus potencials i limitacions en relació a la consecució de metes personals, així com saber on buscar ajuda per a la resolució de problemes teòrics i tècnics, la qual cosa implica una combinació heterogènia i ben equilibrada de les tecnologies digitals i no digitals més importants en esta àrea de coneixement.

- Aprendre a aprendre.

La competència d'aprendre a aprendre és fonamental per a l'aprenentatge permanent que es produïx al llarg de la vida i que té lloc en diferents contextos formals, no formals i informals.

Esta competència es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. Això exigix, en primer lloc, la capacitat per a motivar-se per aprendre. Esta motivació depén del fet que es genere la curiositat i la necessitat d'aprendre, que l'estudiant se senta protagonista del procés i del resultat del seu aprenentatge i, finalment, que arribe a aconseguir les metes d'aprenentatge proposades i, amb això, que es produïska en ell una percepció d'acte-eficàcia. Tot l'anterior contribuïx a

motivar-li per a abordar futures tasques d'aprenentatge.

En segon lloc, quant a l'organització i gestió de l'aprenentatge, la competència d'aprendre a aprendre requereix conèixer i controlar els propis processos d'aprenentatge per a ajustar-los als temps i les demandes de les tasques i activitats que conduïxen a l'aprenentatge. La competència d'aprendre a aprendre desemboca en un aprenentatge cada vegada més eficaç i autònom.

Esta competència inclou una sèrie de coneixements i destreses que requereixen la reflexió i la presa de consciència dels propis processos d'aprenentatge. Així, els processos de coneixement es convertixen en objecte del coneixement i, a més, cal aprendre a executar-los adequadament.

Aprendre a aprendre inclou coneixements sobre els processos mentals implicats en l'aprenentatge (com s'aprén). A més, esta competència incorpora el coneixement que posseïx l'estudiant sobre el seu propi procés d'aprenentatge que es desenrotlla en tres dimensions: a) el coneixement que té sobre el que sap i desconeix, del que és capaç d'aprendre, del que li interessa, etcètera; b) el coneixement de la disciplina en la qual es localitza la tasca d'aprenentatge i el coneixement del contingut concret i de les demandes de la tasca mateixa; i c) el coneixement sobre les diferents estratègies possibles per a afrontar la tasca.

Tot este coneixement es bolca en destreses d'autoregulació i control inherents a la competència d'aprendre a aprendre, que es concreten en estratègies de planificació en les quals es reflectix la meta d'aprenentatge que es persegueix, així com el pla d'acció que es té previst aplicar per a aconseguir-la; estratègies de supervisió des de les quals l'estudiant va examinant l'adequació de les accions que està desenvolupant i l'aproximació a la meta; i estratègies d'avaluació des de les quals s'analitza tant el resultat com del procés que s'ha dut a terme. La planificació, supervisió i avaluació són essencials per a desenvolupar aprenentatges cada vegada més eficaços. Totes elles inclouen un procés reflexiu que permet pensar abans d'actuar (planificació), analitzar el curs i l'ajust del procés (supervisió) i consolidar l'aplicació de bons plans o modificar els que resulten incorrectes (avaluació del resultat i del procés). Estes tres estratègies haurien de potenciar-se en els processos d'aprenentatge i de resolució de problemes en els quals participen els estudiants. Aprendre a aprendre es manifesta tant individualment com en grup. En tots dos casos el domini d'esta competència s'inicia amb una reflexió conscient sobre els processos d'aprenentatge als quals s'entrega un mateix o el grup. No sols són els propis processos de coneixement, sinó que, també, el mode en què els altres aprenen es convertix en objecte d'escrutini.

D'aquí ve que la competència d'aprendre a aprendre s'adquirisca també en el context del treball en equip. Els professors han de procurar que els estudiants siguin conscients del que fan per a aprendre i busquen alternatives. Moltes vegades estes alternatives es posen de manifest quan es tracta d'esbrinar què és el que fan els altres en situacions de treball cooperatiu.

Respecte a les actituds i valors, la motivació i la confiança són crucials per a l'adquisició d'esta competència. Ambdues es potencien des del plantejament de metes realistes a curt, mitjà i llarg termini. En aconseguir-se les metes augmenta la percepció d'acte-eficàcia i la confiança, i amb això s'eleva els objectius d'aprenentatge de manera progressiva. Les persones han de ser capaces de secundar-se en experiències vitals i d'aprenentatge prèvies amb la finalitat d'utilitzar i aplicar els nous coneixements i capacitats en altres contextos, com els de la vida privada i professional, l'educació i la formació.

Saber aprendre en un determinat àmbit implica ser capaç d'adquirir i assimilar nous coneixements i arribar a dominar capacitats i destreses pròpies d'este àmbit. En la competència d'aprendre a aprendre pot haver-hi una certa transferència de coneixement d'un camp a un altre, encara que saber aprendre en un àmbit no significa necessàriament que se sàpia aprendre en un altre. Per això, la seua adquisició ha de dur-se a terme en el marc de l'ensenyament de les diferents àrees i matèries de l'àmbit formal, i també dels àmbits no formal i informal. Podria concloure's que per a l'adequat desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre es requereix d'una reflexió que afavorisca un coneixement dels processos mentals als quals s'entreguen les persones quan aprenen, un coneixement sobre els propis processos d'aprenentatge, així com el desenvolupament de la destresa de regular i controlar el propi aprenentatge que es duu a terme.

- Competències socials i cíviques.

Les competències socials i cíviques impliquen l'habilitat i capacitat per a utilitzar els coneixements i actituds sobre la societat, entesa des de les diferents perspectives, en la seua concepció dinàmica, canviant i complexa, per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més diversificats; per a elaborar respostes, prendre decisions i resoldre conflictes, així com per a interactuar amb altres persones i grups conforme a normes basades en el respecte mutu i en conviccions democràtiques. A més d'incloure accions a un nivell més pròxim i mediat a l'individu com a part d'una implicació cívica i social.

Es tracta, per tant, de conjuminar l'interés per aprofundir i garantir la participació en el funcionament democràtic de la societat, tant en l'àmbit públic com privat, i preparar a les persones per a exercir la ciutadania democràtica i participar plenament en la vida cívica i social gràcies al coneixement de conceptes i estructures socials i polítiques i al compromís de participació activa i democràtica.

- La competència social es relaciona amb el benestar personal i col·lectiu. Exigix entendre el mode en què les persones poden procurar-se un estat de salut física i mental òptim, tant per a elles mateixes com per a les seues famílies i per al seu entorn social pròxim, i saber com un estil de vida saludable pot contribuir a això. Per a poder participar plenament en els àmbits social i interpersonal és fonamental adquirir els coneixements que permeten comprendre i analitzar de manera crítica els codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns, així com les seues tensions i processos de canvi. La mateixa importància té conèixer els conceptes bàsics relatius a l'individu, al grup, a l'organització del treball, la igualtat i la no discriminació entre homes i dones i entre diferents grups ètnics o culturals, la societat i la cultura. Així mateix, és essencial comprendre les dimensions intercultural i socioeconòmica de les societats europees i percebre les identitats culturals i nacionals com un procés sociocultural dinàmic i canviant en interacció amb l'europea, en un context de creixent globalització.

Els elements fonamentals d'esta competència inclouen el desenvolupament d'unes certes destreses com la capacitat de comunicar-se d'una manera constructiva en diferents entorns socials i culturals, mostrar tolerància, expressar i comprendre punts de vista diferents, negociar sabent inspirar confiança i sentir empatia. Les persones han de ser capaces de gestionar un comportament de respecte a les diferències expressat de manera constructiva.

Així mateix, esta competència inclou actituds i valors com una forma de col·laboració, la seguretat en un mateix i la integritat i honestedat. Les persones han d'interessar-se pel desenvolupament socioeconòmic i per la seua contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i el respecte a les diferències, a més d'estar disposades a superar els prejudis i a comprometre's en este sentit.

- La competència cívica es basa en el coneixement crític dels conceptes de democràcia, justícia, igualtat, ciutadania i drets humans i civils, així com de la seua formulació en la Constitució espanyola, la Carta dels Drets Fonamentals

de la Unió Europea i en declaracions internacionals, i de la seua aplicació per part de diverses institucions a escala local, regional, nacional, europea i internacional. Això inclou el coneixement dels esdeveniments contemporanis, així com dels esdeveniments més destacats i de les principals tendències en les històries nacional, europea i mundial, així com la comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori que impliquen l'existència de societats multiculturals en el món globalitzat.

Les destreses d'esta competència estan relacionades amb l'habilitat per a interactuar eficaçment en l'àmbit públic i per a manifestar solidaritat i interès per resoldre els problemes que afecten l'entorn escolar i a la comunitat, ja siga local o més àmplia. Comporta la reflexió crítica i creativa i la participació constructiva en les activitats de la comunitat o de l'àmbit mediat i immediat, així com la presa de decisions en els contextos local, nacional o europeu i, en particular, mitjançant l'exercici del vot i de l'activitat social i cívica.

Les actituds i valors inherents a esta competència són aquells que es dirigixen al respecte dels drets humans i a la voluntat de participar en la presa de decisions democràtiques a tots els nivells, siga el que siga el sistema de valors adoptat. També inclou manifestar el sentit de la responsabilitat i mostrar comprensió i respecte dels valors compartits que són necessaris per a garantir la cohesió de la comunitat, basant-se en el respecte dels principis democràtics. La participació constructiva inclou també les activitats cíviques i el suport a la diversitat i la cohesió socials i al desenvolupament sostenible, així com la voluntat de respectar els valors i la intimitat dels altres i la recepció reflexiva i crítica de la informació procedent dels mitjans de comunicació.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament d'estes competències és necessari comprendre i entendre les experiències col·lectives i l'organització i funcionament del passat i present de les societats, la realitat social del món en el qual es viu, els seus conflictes i les motivacions d'estos, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenvolupa la vida dels grups humans, i els seus assoliments i problemes, per a comprometre's personal i col·lectivament en la seua millora, participant així de manera activa, eficaç i constructiva en la vida social i professional.

Així mateix, estes competències incorporen formes de comportament individual que capaciten a les persones per a conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa per a relacionar-se amb els altres; cooperar,

comprometre's i afrontar els conflictes i proposar activament perspectives d'afrontament, així com prendre perspectiva, desenrotllar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en el social i elaborar argumentacions basades en evidències.

Adquirir estes competències suposa ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

La competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervindre o resoldre, i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, amb la finalitat d'aconseguir l'objectiu previst.

Esta competència és present en els àmbits personal, social, escolar i laboral en els quals es desenvolupen les persones, permetent-los el desenvolupament de les seues activitats i l'aprofitament de noves oportunitats. Constituïx igualment el fonament d'altres capacitats i coneixements més específics, i inclou la consciència dels valors ètics relacionats.

L'adquisició d'esta competència és determinant en la formació de futurs ciutadans emprenedors, contribuint així a la cultura de l'emprenedoria. En este sentit, la seua formació ha d'incloure coneixements i destreses relacionats amb les oportunitats de carrera i el món del treball, l'educació econòmica i financera o el coneixement de l'organització i els processos empresarials, així com el desenvolupament d'actituds que comporten un canvi de mentalitat que afavorisca la iniciativa emprenedora, la capacitat de pensar de manera creativa, de gestionar el risc i de manejar la incertesa. Estes habilitats resulten molt importants per a afavorir el naixement d'emprenedors socials, com els denominats intraprenedors (emprenedors que treballen dins d'empreses o organitzacions que no són seues), així com de futurs empresaris.

Entre els coneixements que requereix la competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor s'inclou la capacitat de reconèixer les oportunitats existents per a les activitats personals, professionals i comercials. També inclou aspectes de major amplitud que proporcionen el context en el qual les persones viuen i treballen, com ara la comprensió de les línies generals que regixen el funcionament de les societats i

les organitzacions sindicals i empresarials, així com les econòmiques i financeres; l'organització i els processos empresarials; el disseny i la implementació d'un pla (la gestió de recursos humans i/o financers); així com la postura ètica de les organitzacions i el coneixement de com estes poden ser un impuls positiu, per exemple, mitjançant el comerç just i les empreses socials.

Així mateix, esta competència requereix de les següents destreses o habilitats essencials: capacitat d'anàlisi; capacitats de planificació, organització, gestió i presa de decisions; capacitat d'adaptació al canvi i resolució de problemes; comunicació, presentació, representació i negociació efectives; habilitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; participació, capacitat de lideratge i delegació; pensament crític i sentit de la responsabilitat; autoconfiança, avaluació i acte-avaluació, ja que és essencial determinar els punts forts i febles d'un mateix i d'un projecte, així com avaluar i assumir riscos quan estiga justificat (maneig de la incertesa i assumptió i gestió del risc).

Finalment, requereix el desenvolupament d'actituds i valors com: la predisposició a actuar d'una forma creadora i imaginativa; l'autoconeixement i l'autoestima; l'autonomia o independència, l'interés i esforç i l'esperit emprenedor. Es caracteritza per la iniciativa, la pro-activitat i la innovació, tant en la vida privada i social com en la professional. També està relacionada amb la motivació i la determinació a l'hora de complir els objectius, ja siguin personals o establits en comú amb uns altres, inclòs l'àmbit laboral.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència sentit de la iniciativa i esperit emprenedor resulta necessari abordar:

- La capacitat creadora i d'innovació: creativitat i imaginació; autoconeixement i autoestima; autonomia i independència; interès i esforç; esperit emprenedor; iniciativa i innovació.
- La capacitat pro-activa per a gestionar projectes: capacitat d'anàlisi; planificació, organització, gestió i presa de decisions ; resolució de problemes; habilitat per a treballar tant individualment com de manera col·laborativa dins d'un equip; sentit de la responsabilitat; avaluació i acte-avaluació.
- La capacitat d'assumpció i gestió de riscos i maneig de la incertesa: comprensió i assumptió de riscos; capacitat per a gestionar el risc i manejar la incertesa.
- Les qualitats de lideratge i treball individual i en equip: capacitat de lideratge i

delegació; capacitat per a treballar individualment i en equip;
capacitat de representació i negociació.

- Sentit crític i de la responsabilitat: sentit i pensament crític; sentit de la responsabilitat.
- Consciència i expressions culturals.

La competència en consciència i expressió cultural implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles.

Esta competència incorpora també un component expressiu referit a la pròpia capacitat estètica i creadora i al domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personal. Implica igualment manifestar interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la pròpia comunitat com d'altres comunitats.

Així doncs, la competència per a la consciència i expressió cultural requerix de coneixements que permeten accedir a les diferents manifestacions sobre l'herència cultural (patrimoni cultural, historicoartístic, literari, filosòfic, tecnològic, mediambiental, etcètera) a escala local, nacional i europea i el seu lloc en el món. Comprén la concreció de la cultura en diferents autors i obres, així com en diferents gèneres i estils, tant de les belles arts (música, pintura, escultura, arquitectura, cinema, literatura, fotografia, teatre i dansa) com d'altres manifestacions artístic-culturals de la vida quotidiana (vivenda, vestit, gastronomia, arts aplicades, folklore, festes...). Incorpora així mateix el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics i la identificació de les relacions existents entre eixes manifestacions i la societat, la qual cosa suposa també tindre consciència de l'evolució del pensament, els corrents estètics, les modes i els gustos, així com de la importància representativa, expressiva i comunicativa dels factors estètics en la vida quotidiana.

Estos coneixements són necessaris per a posar en funcionament destreses com l'aplicació de diferents habilitats de pensament, perceptives, comunicatives, de sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les. L'expressió cultural i artística exigix també desenvolupar la iniciativa, la imaginació i la creativitat expressada a través de codis artístics, així com la capacitat

d'emprar diferents materials i tècniques en el disseny de projectes.

A més, en la mesura en què les activitats culturals i artístiques suposen amb freqüència un treball col·lectiu, cal disposar d'habilitats de cooperació i tindre consciència de la importància de secundar i apreciar les contribucions alienes.

El desenvolupament d'esta competència suposa actituds i valors personals d'interés, reconeixement i respecte per les diferents manifestacions artístiques i culturals, i per la conservació del patrimoni.

Exigix així mateix valorar la llibertat d'expressió, el dret a la diversitat cultural, el diàleg entre cultures i societats i la realització d'experiències artístiques compartides. Al seu torn, comporta un interès per participar en la vida cultural i, per tant, per comunicar i compartir coneixements, emocions i sentiments a partir d'expressions artístiques.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència per a la consciència i expressió cultural resulta necessari abordar:

- El coneixement, estudi i comprensió tant dels diferents estils i gèneres artístics com de les principals obres i produccions del patrimoni cultural i artístic en diferents períodes històrics, les seues característiques i les seues relacions amb la societat en la qual es creen, així com les característiques de les obres d'art produïdes, tot això mitjançant el contacte amb les obres d'art. Està relacionada, igualment, amb la creació de la identitat cultural com a ciutadà d'un país o membre d'un grup.
- L'aprenentatge de les tècniques i recursos dels diferents llenguatges artístics i formes d'expressió cultural, així com de la integració de diferents llenguatges. El desenvolupament de la capacitat i intenció d'expressar-se i comunicar idees, experiències i emocions pròpies, partint de la identificació del potencial artístic personal (aptitud/talent). Es referix també a la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions del món de l'art i de la cultura.
- La potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies de cada individu de cara a l'expressió de les pròpies idees i sentiments. És a dir, la capacitat d'imaginar i realitzar produccions que suposen recreació, innovació i transformació. Implica el foment d'habilitats que permeten reelaborar idees i sentiments propis i aliens i exigix desenvolupar l'autoconeixement i l'autoestima, així com la capacitat de resolució de problemes i assumpció de riscos.
- L'interés, estima, respecte, gaudi i valoració crítica de les obres artístiques i

culturals que es produïxen en la societat, amb un esperit obert, positiu i solidari.

- La promoció de la participació en la vida i l'activitat cultural de la societat en què es viu, al llarg de tota la vida. Això porta implícits comportaments que afavorixen la convivència social.
- El desenrotllament de la capacitat d'esforç, constància i disciplina com a requisits necessaris per a la creació de qualsevol producció artística de qualitat, així com habilitats de cooperació que permeten la realització de treballs col·lectius.

LES COMPETÈNCIES CLAU I ELS OBJECTIUS

- Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a l'Ensenyaments Professionals de Música

La relació de les competències clau amb els objectius de les diferents assignatures del currículum fa necessari dissenyar estratègies per a promoure i avaluar les competències des de les etapes educatives inicials i intermèdies fins a la seua posterior consolidació en etapes superiors, que portaran als alumnes i alumnes a desenrotllar actituds i valors, així com un coneixement de base conceptual i un ús de tècniques i estratègies que afavoriran la seua incorporació a la vida adulta i que serviran de fonament per al seu aprenentatge al llarg de la seua vida.

- L'adquisició eficaç de les competències clau per part de l'alumnat i la seua contribució a l'assoliment dels objectius de les diferents assignatures, des d'un caràcter interdisciplinari i transversal, requereix del disseny d'activitats d'aprenentatge integrades que permeten avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència al mateix temps.

LES COMPETÈNCIES CLAU EN EL CURRÍCULUM

- Les competències clau han d'estar integrades en les àrees o matèries de les propostes curriculars, i en elles definir-se, explicitar-se i desenvolupar-se prou els resultats d'aprenentatge que els alumnes i alumnes han d'aconseguir.
- Les competències han de desenvolupar-se en els àmbits de l'educació formal, no formal i informal al llarg de l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatoria i el Batxillerat, i en l'educació permanent al llarg de tota la vida.
- Totes les àrees o matèries del currículum han de participar, des del seu àmbit

corresponent, en el desenvolupament de les diferents competències de l'alumnat.

- La selecció dels continguts i les metodologies ha d'assegurar el desenvolupament de les competències clau al llarg de la vida acadèmica.

Els criteris d'avaluació han de servir de referència per a valorar el que l'alumnat sap i sap fer en cada àrea o matèria. Estos criteris d'avaluació es desglossen en estàndards d'aprenentatge avaluables. Per a valorar el desenvolupament competencial de l'alumnat, seran estos estàndards d'aprenentatge avaluables, com a elements de major concreció, observables i mesurables, els que, en posar-se en relació amb les competències clau, permetran graduar el rendiment o acompliment aconseguït en cadascuna d'elles.

El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluables d'una àrea o matèria determinada donarà lloc al seu perfil d'àrea o matèria. Atés que els estàndards d'aprenentatge avaluables es posen en relació amb les competències, este perfil permetrà identificar aquelles competències que es desenvolupen a través d'eixa àrea o matèria.

- Totes les àrees i matèries han de contribuir al desenvolupament competencial. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluables de les diferents àrees o matèries que es relacionen amb una mateixa competència dona lloc al perfil d'eixa competència (perfil de competència). L'elaboració d'este perfil facilitarà l'avaluació competencial de l'alumnat.

ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES PER A TREBALLAR PER COMPETÈNCIES A L'AULA

Tot procés d'ensenyament-aprenentatge ha de partir d'una planificació rigorosa del que es pretén aconseguir, tenint clar quins són els objectius o metes, quins recursos són necessaris, quins mètodes didàctics són els més adequats i com s'avalua l'aprenentatge i es retroalimenta el procés. Els mètodes didàctics han de triar-se en funció del que se sap que és òptim per a aconseguir les metes proposades i en funció dels condicionants en els quals té lloc l'ensenyament.

La naturalesa de la matèria, les condicions socioculturals, la disponibilitat de recursos i les característiques dels alumnes i alumnes condicionen el procés d'ensenyament-aprenentatge, per la qual cosa serà necessari que el mètode seguit pel professor s'ajuste a estos condicionants amb la finalitat de propiciar un aprenentatge competencial en l'alumnat.

Els mètodes han de partir de la perspectiva del docent com a orientador, promotor i

facilitador del desenvolupament competencial en l'alumnat; a més, han d'enfocar-se a la realització de tasques o situacions-problema, plantejades amb un objectiu concret, que l'alumnat ha de resoldre fent un ús adequat dels diferents tipus de coneixements, destreses, actituds i valors; així mateix, han de tindre en compte l'atenció a la diversitat i el respecte pels diferents ritmes i estils d'aprenentatge mitjançant pràctiques de treball individual i cooperatiu.

En l'actual procés d'inclusió de les competències com a element essencial del currículum, cal assenyalar que qualsevol de les metodologies seleccionades pels docents per a afavorir el desenvolupament competencial dels alumnes i alumnes ha d'ajustar-se al nivell competencial inicial d'estos. A més, és necessari seqüenciar l'ensenyament de tal mode que es partisca d'aprenentatges més simples per a avançar gradualment cap a uns altres més complexos. Un dels elements clau en l'ensenyament per competències és despertar i mantindre la motivació cap a l'aprenentatge en l'alumnat, la qual cosa implica un nou plantejament del paper de l'alumne, actiu i autònom, conscient de ser el responsable del seu aprenentatge. Els mètodes docents hauran d'afavorir la motivació per aprendre en els alumnes i alumnes i, a tal fi, els professors han de ser capaços de generar en ells la curiositat i la necessitat per adquirir els coneixements, les destreses i les actituds i valors presents en les competències.

Així mateix, amb el propòsit de mantindre la motivació per aprendre és necessari que els professors procuren tot tipus d'ajudes perquè els estudiants compreguen el que aprenen, sàpien per a què ho aprenen i siguen capaços d'usar l'après en diferents contextos dins i fora de l'aula. Per a potenciar la motivació per l'aprenentatge de competències es requereixen, a més, metodologies actives i contextualitzades.

Aquelles que faciliten la participació i implicació de l'alumnat i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals, seran les que generen aprenentatges més transferibles i duradors.

Les metodologies actives han de secundar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup coneguen les estratègies utilitzades pels seus companys i puguen aplicar-les a situacions similars.

Per a un procés d'ensenyament-aprenentatge competencial les estratègies interactives són les més adequades, en permetre compartir i construir el coneixement i dinamitzar la sessió de classe mitjançant l'intercanvi verbal i col·lectiu d'idees. Les

metodologies que contextualitzen l'aprenentatge i permeten l'aprenentatge per projectes, els centres d'interés, l'estudi de casos o l'aprenentatge basat en problemes afavorixen la participació activa, l'experimentació i un aprenentatge funcional que facilitarà el desenvolupament de les competències, així com la motivació dels alumnes i alumnes en contribuir decisivament a la transferibilitat dels aprenentatges.

El treball per projectes, especialment rellevant per a l'aprenentatge per competències, es basa en la proposta d'un pla d'acció amb el qual es busca aconseguir un determinat resultat pràctic. Esta metodologia pretén ajudar l'alumnat a organitzar el seu pensament afavorint en ells la reflexió, la crítica, l'elaboració d'hipòtesi i la tasca investigadora a través d'un procés en el qual cadascun assumix la responsabilitat del seu aprenentatge, aplicant els seus coneixements i habilitats a projectes reals. S'afavorix, per tant, un aprenentatge orientat a l'acció en el qual s'integren diverses àrees o matèries: els estudiants posen en joc un conjunt ampli de coneixements, habilitats o destreses i actituds personals, és a dir, els elements que integren les diferents competències.

Així mateix, resulta recomanable l'ús del portfolio, que aporta informació extensa sobre l'aprenentatge de l'alumnat, reforça l'avaluació contínua i permet compartir resultats d'aprenentatge. El portfolio és una ferramenta motivadora per a l'alumnat que potencia la seua autonomia i desenrotlla el seu pensament crític i reflexiu.

La selecció i ús de materials i recursos didàctics constituïx un aspecte essencial de la metodologia. El professorat ha d'implicar-se en l'elaboració i disseny de diferents tipus de materials, adaptats als diferents nivells i als diferents estils i ritmes d'aprenentatge dels alumnes i alumnes, a fi d'atendre la diversitat a l'aula i personalitzar els processos de construcció dels aprenentatges. S'ha de potenciar l'ús d'una varietat de materials i recursos, considerant especialment la integració de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge que permeten l'accés a recursos virtuals.

Finalment, és necessària una adequada coordinació entre els docents sobre les estratègies metodològiques i didàctiques que s'utilitzen. Els equips educatius han de plantejar-se una reflexió comuna i compartida sobre l'eficàcia de les diferents propostes metodològiques amb criteris comuns i consensuats. Esta coordinació i l'existència d'estratègies establides connexió permeten abordar amb rigor el tractament integrat de les competències i progressar cap a una construcció

col·laborativa del coneixement.

Els ensenyaments Professionals de música contribuiran a desenvolupar en els alumnes les competències clau així com els valors cívics propis del sistema educatiu a través dels objectius següents.

2. OBJECTIUS DELS ENSENYAMENTS D'IDIOMES APLICATS AL CANT SEGONS EL DECRET 158/2007

L'ensenyament de l'italià aplicat al Cant tindrà com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat de PRIMER i SEGON curs les següents destreses:

- a) Conèixer bé la fonètica de l'italià.
- b) Comprendre tot tipus de missatges orals o escrits en la llengua italiana.
- c) Llegir, donant-los el seu total sentit i expressió, textos escrits d'un nivell adequat a la capacitat de l'alumne.
- d) Utilitzar la lectura de textos amb la finalitat de familiaritzar-se amb els diferents registres lingüístics de la llengua quotidiana i de la llengua literària.
- e) Valorar la importància de la llengua dins d'un text cantat.

Apreciar la riquesa que suposen les diverses cultures i els seus llenguatges, concebant estos últims com altres maneres de codificar l'experiència i fer possibles les relacions interpersonals.

3. CONTINGUTS

3.1 Continguts comuns a tots els idiomes aplicats al cant segons el decret 158/2007

1. Comprensió global de missatges orals.
2. Reproducció i producció de missatges orals.
3. Entrenament de les destreses fonètiques (articulació, emissió correcta, reconeixement i diferenciació auditiva dels fonemes, pronunciació correcta, aplicació de la fonètica cantada, coneixement del sistema fonètic- fonològic).
4. Utilització del repertori individualitzat per a l'adquisició i realització automatitzada del sistema fonètic-fonològic.
5. Comprensió global dels textos poètics-literaris i coneixement del seu context històric, cultural i artístic.
6. Anàlisi fonètica per a diferenciar signes de manera autònoma.

3.2 Continguts específics de cada curs

3.2.1 Primer curs d'ensenyaments professionals

Els continguts que es detallen a continuació seran exigits tant en les proves ordinàries i extraordinàries com en la de pèrdua d'avaluació contínua.

Fonètica:

- Sistema fonètic italià (API).

Diferències més notables respecte al sistema fonètic castellà

. sons palatals: CI, CE, CIA, CIO, CIU

GI, GE, GIA, GIO, GIU

. sons vetlares: CHI,CHE, CA, CO, CU

GHI, GHE, GA, GO ,GU

. grup consonàntic: SCI, SCE, SCIA, SCIO,SCIU

. grup palatal: GLI, GLIE, GLIA, GLIO

. s sorda i s sonora

. z sorda i z sonora

. dobles consonants: particularitats articulatòries

- Transcripció fonètica (sistema API)

Gramàtica:

- Articles determinats i indeterminats.
- Substantius: formació del plural.
- Adjectius: formació del plural.
- Pronoms personals subjecte.
- Verb ESSERE i AVERE: present indicatiu.
- Present indicatiu de les tres conjugacions: model regular i la seua particularitats (verbs de la primera conjugació acabats en -care, -gare i -sciare i verbs de la tercera conjugació amb infix -isc-).
- Present indicatiu de verbs irregulars d'ús freqüent.
- Preposicions articulades.
- Adjectius possessius.
- Passato Prossimo: elecció auxiliar, participis irregulars.

Vocabulari:

- Divisió del dia i salutacions.
- Dies de la setmana, mesos de l'any i estacions. Els números.
- Adjectius de nacionalitat.
- Professions.
- La família.
- Activitats quotidianes.
- La ciutat.
- Mitjans de transport.

3.2.2 Segon curs d'ensenyaments professionals

Els continguts que es detallen a continuació seran exigits tant en les proves ordinàries i extraordinàries com en la prova de pèrdua d'avaluació contínua.

Fonètica:

- Sistema fonètic italià
- Transcripció fonètica.

Gramàtica:

- Futur semplice e composte.
- Condizionale semplice e composte.
- Imperfetto.
- Trapassato Prossimo
- Quadre resum de tots els temps verbals.
- Pronoms complemente directe.
- Pronoms complemente indirecte.
- Pronoms combinats.
- Adjectius i pronoms demostratius.

Vocabulari:

- Parts del cos humà.
- Colors.
- Descripció física.
- Roba.
- Temps i fenòmens atmosfèrics.
- Naturalesa.
- Sentiments.
- Qualitats i defectes.

3.3 Seqüenciació dels continguts

3.3.1 Primer curs d'ensenyaments professionals

PRIMER TRIMESTRE

Fonètica:

- Introducció sistema fonètic italià
  - . sons palatals: CI, CE, CIA, CIO, CIU
GI, GE, GIA, GIO, GIU
  - . sons velars: CHI, CHE, CA, CO, CU GHI, GHE, GA, GO, GU
  - . grup consonàntic: SCI, SCE, SCIA, SCIO, SCIU
  - . grup palatal: GLI, GLIE, GLIA, GLIO
  - . s sorda i s sonora
  - . z sorda i z sonora
  - . dobles consonants: particularitats articulatòries

Gramàtica:

- Articles determinats i indeterminats.
- Substantius: formació plural.
- Adjectius: formació plural.
- Pronoms personal subjecte.
- Present indicatiu verbs ESSERE i AVERE.
- Preposicions articulades.

Vocabulari:

- Divisió del dia i salutacions.
- Dies de la setmana, mesos de l'any i estacions.
- Adjectius de nacionalitat.
- Professions.

SEGON TRIMESTRE

Fonètica:

- Es continuarà treballant amb el sistema fonètic italià mitjançant la lectura de textos i la realització de dictats.
- Introducció a la transcripció fonètica.

Gramàtica:

- Present indicatiu: particularitats ortogràfiques dels verbs regulars.
- Present indicatiu dels verbs irregulars d'ús més freqüent.
- Adjectius possessius.

Vocabulari:

- Els números.
- La família.
- Activitats quotidianes.

TERCER TRIMESTRE

Fonètica:

- Sistema fonètic italià.
- Transcripció fonètica.

Gramàtica:

- Passato Possimo: elecció auxiliar, participis irregulars.

Vocabulari:

- La ciutat.
- Els mitjans de transport.

3.3.2 Segon curs d'ensenyaments professionals

PRIMER TRIMESTRE

Fonètica:

- Sistema fonètic italià.
- Transcripció fonètica.

Gramàtica:

- Futur semplice e composte
- Condizionale semplice e composte.

Vocabulari:

- Temps i fenòmens atmosfèrics.
- Naturalesa.
- Colors.

SEGON TRIMESTRE

Fonètica:

Sistema fonètic.

- Transcripció fonètica.

Gramàtica:

- Imperfetto.
- Trapassato Prossimo.
- Pronom complemente directe.
- Pronoms complemente indirecte.

Vocabulari:

- Parts del cos humà.
- Roba.
- Descripció física.

TERCER TRIMESTRE

Fonètica:

- Sistema fonètic
- Transcripció fonètica.

Gramàtica:

- Pronoms combinats.
- Adjectius demostratius.

Vocabulari:

- Sentiments.
- Qualitats i defectes.

4. METODOLOGIA

S'assumix en tot moment una metodologia activa i participativa, potenciadora de l'interés i de la comprensió de l'alumnat que ajude a evitar inhibicions en classe. És fonamental involucrar a l'alumne en el seu propi procés d'aprenentatge. Donat el reduït nombre d'hores a la disposició de la matèria, l'alumne ha de ser conscient de la importància de ser element actiu decisiu en el procés de "aprendre a aprendre".

Se segueix un procés inductiu-deductiu, arribant-se a generalitzar-se a partir d'exemples concrets. Es tracta que l'alumnat arribi a deduir la norma gramatical a partir d'exemples o sàpia buscar en els textos de música vocal exemplificacions dels aspectes fonètics, morfosintàctics, etc. que ha vist a l'aula.

S'imposa un alt grau de flexibilitat e adaptabilitat a les necessitats concretes dels alumnes degudes al repertori. Estes poden portar puntualment a alterar la seqüenciació dels continguts.

5. AVALUACIÓ

L'avaluació dels aprenentatges en els ensenyaments professionals de música tenen com a finalitat valorar i certificar el grau de qualificació de l'alumnat en relació amb l'adquisició i desenvolupament, tant de les capacitats contemplades en els objectius generals dels ensenyaments musicals, com en de les competències professionals que determinen els objectius específics que l'alumne haurà d'haver adquirit en finalitzar estos ensenyaments. L'avaluació es durà a terme d'acord amb els objectius específics del currículum, formulats en termes de competències professionals comunes a totes les especialitats, atenent, als objectius específics i als criteris d'avaluació establits en el currículum i en el projecte educatiu, per a cadascuna de les especialitats i

assignatures.

L'avaluació serà contínua i integradora, encara que diferenciada segons les diferents assignatures del currículum. L'avaluació contínua haurà de facilitar l'orientació i millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge; i l'evolució integradora haurà de permetre la valoració de la diversitat dels aprenentatges realitzats per l'alumnat, des d'una perspectiva global. Els resultats d'eixa avaluació es concretaran en les qualificacions i en les orientacions pertinents que es traslladaran trimestralment a l'alumnat i, si és el cas, al pare, a la mare o al representant legal.

5.1 Criteris d'avaluació segons el decret 158/2007

1. Emetre correctament breus continguts orals en italià.

Este criteri servix per a avaluar la capacitat de comprensió de l'alumnat en l'idioma estudiat.

2. Llegir de manera autònoma un text literari musical en italià.

Este criteri pretén valorar la capacitat de relacionar els coneixements de l'italià amb el contingut i tractament musical.

3. Memoritzar textos breus pertanyents a obres musicals.

Este criteri avalua la capacitat de comprensió i interrelació del text amb l'obra musical.

4. Transcriure i comentar fonèticament textos de partitures estudiades.

Amb este criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per a aplicar de manera autònoma els coneixements fonètics en la interpretació musical.

5. Cantar de memòria pronunciant correctament el text de les partitures del repertori de l'alumne.

Este criteri avalua el domini de l'alumne en relació amb les destreses fonètiques adquirides.

5.2 Criteris, procediments i instruments de qualificació i promoció

L'assistència i participació en classe es valorarà i conformarà el 20% de la nota final

de l'assignatura. El restant 80% de la nota el proporcionarà una prova que constarà de les següents parts:

Part oral:

- Exercici A: lectura d'un text en italià 10%
- Exercici B: interpretació d'una cançó del repertori de l'alumne 10%

Part escrita:

- Exercici A: dictat 20%
- Exercici B: test de gramàtica-vocabulari 20%
- Exercici C: transcripció fonètica 20%

En cada exercici s'haurà d'obtenir un mínim de 3 sobre 10 per a fer el càlcul final. Els continguts dels diferents exercicis de la prova poden variar en funció de l'evolució de la programació.

Els resultats de l'avaluació final s'expressaran numèricament d'1 a 10 sense decimals, sent positives les qualificacions iguals o superiors a 5. En cas d'haver-hi decimals, s'arredonarà la nota seguint el criteri acordat en la reunió de departament del 30 d'octubre del 2018 i com consta en l'acta número 2 del Departament de Veu. L'alumne rebrà una qualificació trimestral. L'últim trimestre i la qualificació final seran coincidents, fruit de l'avaluació contínua.

Es considerarà que l'alumne ha perdut el dret a l'avaluació contínua quan acumule huit o més faltes d'assistència sense justificar durant el curs. L'alumne podrà ser examinat al juny.

Per a aquells alumnes que hagen suspès l'assignatura al juny es farà un examen extraordinari al juliol. Estos exàmens, en tindre condició d'extraordinaris, podran ser avaluats tant pel professor de l'assignatura com per un col·lectiu de professors del Departament de Veu. En tots dos casos l'examen s'ajustarà als objectius i criteris d'avaluació exposats en esta programació per al curs corresponent de l'alumne.

Els alumnes que tinguen pendent de recuperació algun curs d'aquesta assignatura hauran d'assistir a les seues classes. Es prestarà especial atenció a aquests alumnes i quan el professor considere que puguen superar els continguts mínims exigibles podran realitzar la prova pertinent per a recuperar el curs pendent.

6. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

En cas que hi haguera algun alumne amb necessitats específiques que requerisquen

una atenció a la diversitat, ser realitzaran les pertinents adaptacions curriculars.

7. TIC I MESURES DE SENSIBILITZACIÓ

Segons característiques, condicions i recursos disponibles, s'incorporaran mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, així com mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol tipus de violència i discriminació per causes d'intolerància, especialment referida a condicions de discapacitat, gènere, orientació o identitat sexual, ètnia o creences religioses.

Com a norma general el mòbil estarà silenciada a l'aula. Només es permetrà el seu ús amb finalitats educatives quan l'indique el professor.

8. PLA DE CONVIVÈNCIA

Es respectaran i promouran els acords i continguts per a la convivència escolar adoptats en el pla de convivència i que quedaran reflectits en el reglament de règim intern del centre.

9. PROGRAMACIÓ DE LES ACTIVITATS ACADÈMIQUES CONJUNTES AMB ALTRES DEPARTAMENTS

Es col·laborarà en la programació d'activitats acadèmiques conjuntes amb altres departaments.

10. ACTIVITATS ARTÍSTIQUES COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS REALITZADES DES DEL MATEIX DEPARTAMENT O EN COORDINACIÓ AMB UNS ALTRES

Es participarà en les activitats artístiques complementàries i extraescolars realitzades pel mateix departament o en coordinació amb uns altres.

11. TREBALLS I ALTRES ACTIVITATS

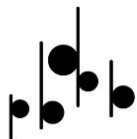
Durant el curs es realitzaren altres activitats que permeten treballar la fonètica, la gramàtica i el vocabulari de forma més lúdica: jocs didàctics, cançons, lectura col·lectiva de relats breus.

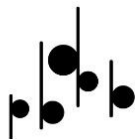
12. BIBLIOGRAFIA

Al no existir un manual específic per a treballar l'assignatura, el professor proporcionarà a l'alumne un dossier basat en diferents manuals.

- SUSANNA NOCCHI Grammatica pratica della lingua italiana. Ànima edizioni.
- MONICA CELI / LOREDANA LACIFRA Grammatica d'use della lingua italiana. Ulrico Hoepli Editori
- ALESSANDRO DI GIULI Le preposizioni italiane. Ànima edizioni
- CIRO MASSIMO NADDEO I pronomi italiani .Ànima edizioni
- CARESI / CHIARENZA / FROLLANO L'italià all'opera. Bonacci Editori.
- PEDERAZI / MEZZARDI Grammatica essenziale della lingua italiana amb exercizi. Guerra Edizioni
- MAURIZIO DARDANO / PIERO TRIFONE Gammatica italiana amb nozioni di linguistica .Zannichelli

ANNEXOS

ANNEX 1

PROVES D'ACCÉS ENSENYAMENTS PROFESSIONALS CURS DIFERENT DE PRIMER

ACCÉS A 2º EP

Continguts

Fonètica:

- Sistema fonètic italià (API).
Diferències més notables respecte al sistema fonètic castellà
  - . sons palatals: CI, CE, CIA, CIO, CIU
GI, GE, GIA, GIO, GIU
  - . sons vel·lars: CHI, CHE, CA, CO, CU

GHI, GHE, GA, GO ,GU

. grup consonàntic: SCI, SCE, SCIA, SCIO,SCIU

. grup palatal: GLI, GLIE, GLIA, GLIO

. s sorda i s sonora

. z sorda i z sonora

. dobles consonants: particularitats articulatòries

Gramàtica:

- Articles determinats i indeterminats.
- Substantius: formació del plural.
- Adjectius: formació del plural.
- Pronoms personals subjecte.
- Verb ESSERE i AVERE: present indicatiu.
- Present indicatiu de les tres conjugacions: model regular i la seua particularitats (verbs de la primera conjugació acabats en -care, - gare i -sciare i verbs de la tercera conjugació amb infix -isc-).
- Present indicatiu de verbs irregulars d'ús freqüent.
- Preposicions articulades.
- Adjectius possessius.
- Passato Prossimo: elecció auxiliar, participis irregulars.

Estructura

La prova constarà de dos parts:

- Part oral : - lectura d'un text en italià 40%
- Part escrita: - dictat 30%
- test de gramàtica 30%

Criteris avaluació

1. Emetre correctament breus continguts orals en italià.

Este criteri servix per a avaluar la capacitat de compressió en l'idioma estudiat.

2. Llegir de manera autònoma un text literari musical en italià.

Este criteri pretén valorar la capacitat de relacionar els coneixements de l'italià amb el contingut i tractament musical.

3. Memoritzar textos breus pertanyents a obres musicals.

Este criteri avalua la capacitat de comprensió i interrelació del text amb l'obra

musical.

4. Cantar de memòria pronunciant correctament el text de les partitures del repertori. Este criteri avalua el domini en relació amb les destreses fonètiques adquirides.
5. Realitzar exercicis de gramàtica per a poder valorar els coneixements en esta matèria. Este criteri pretén valorar la capacitat de comprensió global d'un text poètic-literari.

ACCÉS A 3º EP

Continguts

Fonètica:

- Sistema fonètic italià (API).
Diferències més notables respecte al sistema fonètic castellà
  - . sons palatals: CI, CE, CIA, CIO, CIU
GI, GE, GIA, GIO, GIU
  - . sons vetlares: CHI, CHE, CA, CO, CU
GHI, GHE, GA, GO, GU
  - . grup consonàntic: SCI, SCE, SCIA, SCIO, SCIU
  - . grup palatal: GLI, GLIE, GLIA, GLIO
  - . s sorda i s sonora
  - . z sorda i z sonora
  - . dobles consonants: particularitats articulatòries

Gramàtica:

- Articles determinats i indeterminats.
- Substantius: formació del plural.
- Adjectius: formació del plural.
- Pronoms personals subjecte.
- Verb ESSERE i AVERE: present indicatiu.
- Present indicatiu de les tres conjugacions: model regular i la seua particularitats (verbs de la primera conjugació acabats en -care, -gare i -sciare i verbs de la tercera conjugació amb infix -isc-).

- Present indicatiu de verbs irregulars d'ús freqüent.
  - Preposicions articulades.
  - Adjectius possessius.
  - Passato Prossimo: elecció auxiliar, participis irregulars.
-
- Futur semplice e composte.
  - Condizionale semplice e composte.
  - Imperfetto.
  - Trapassato Prossimo
  - Quadre resum de tots els temps verbals.
  - Pronoms complemente directe.
  - Pronoms complemente indirecte.
  - Pronoms combinats.
  - Adjectius i pronoms demostratius.

Estructura

La prova constarà de dos parts:

- Part oral: -lectura d'un text 40%
- Part escrita: -dictat 30%
- test de gramàtica 30%

Criteris avaluació

1. Emetre correctament breus continguts orals en italià.

Este criteri servix per a avaluar la capacitat de compressió en l'idioma estudiat.

2. Llegir de manera autònoma un text literari musical en italià.

Este criteri pretén valorar la capacitat de relacionar els coneixements de l'italià amb el contingut i tractament musical

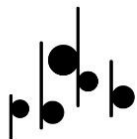
3. Memoritzar textos breus pertanyents a obres musicals.

Este criteri avalua la capacitat de comprensió i interrelació del text amb l'obra musical.

4. Cantar de memòria pronunciant correctament el text de les partitures del repertori. Este criteri avalua el domini en relació amb les destreses fonètiques adquirides.

5. Realitzar exercicis de gramàtica per a poder valorar els coneixements en esta matèria.

Este criteri pretén valorar la capacitat de comprensió global d'un text poètic-

ANNEX 2

CRITERIS D'AVAUACIÓ I CRITERIS, PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ I PROMOCIÓ

literari.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Emetre correctament breus continguts orals en italià.

Este criteri servix per a avaluar la capacitat de comprensió de l'alumnat en l'idioma estudiat.

2. Llegir de manera autònoma un text literari musical en italià.

Este criteri pretén valorar la capacitat de relacionar els coneixements de l'italià amb el contingut i tractament musical.

3. Memoritzar textos breus pertanyents a obres musicals.

Este criteri avalua la capacitat de comprensió i interrelació del text amb l'obra musical.

4. Transcriure i comentar fonèticament textos de partitures estudiades.

5. Amb este criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per a aplicar de manera autònoma els coneixements fonètics en la interpretació musical. Cantar de memòria pronunciant correctament el text de les partitures del repertori de l'alumne.

Este criteri avalua el domini de l'alumne en relació amb les destreses fonètiques adquirides.

CRITERIS, PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ I PROMOCIÓ

L'assistència i participació en classe es valorarà i conformarà el 20% de la nota final de l'assignatura. El restant 80% de la nota el proporcionarà una prova que constarà de les següents parts:

Part oral:

- Exercici A: lectura d'un text en italià 10%
- Exercici B: interpretació d'una cançó del repertori de l'alumne 10%

Part escrita:

- Exercici A: dictat 20%
- Exercici B: test de gramàtica-vocabulari 20%
- Exercici C: transcripció fonètica 20%
- En cada exercici s'haurà d'obtenir un mínim de 3 sobre 10 per a fer el càlcul final. Els continguts dels diferents exercicis de la prova poden variar en funció de l'evolució de la programació.
- Els resultats de l'avaluació final s'expressaran numèricament d'1 a 10 sense decimals, sent positives les qualificacions iguals o superiors a 5. En cas d'haver-hi decimals, s'arredonarà la nota seguint el criteri acordat en la reunió de departament del 30 d'octubre del 2018 i com consta en l'acta número 2 del Departament de Veu. L'alumne rebrà una qualificació trimestral. L'últim trimestre i la qualificació final seran coincidents, fruit de l'avaluació contínua.
- Es considerarà que l'alumne ha perdut el dret a l'avaluació contínua quan acumule huit o més faltes d'assistència sense justificar durant el curs. L'alumne podrà ser examinat al juny.
- Per a aquells alumnes que hagen suspès l'assignatura al juny es farà un examen extraordinari al juliol. Estos exàmens, en tindre condició d'extraordinaris, podran ser avaluats tant pel professor de l'assignatura com per un col·lectiu de professors del Departament de Veu. En tots dos casos l'examen s'ajustarà als objectius i criteris d'avaluació exposats en esta programació per al curs corresponent de l'alumne.
- Els alumnes que tinguen arracada de recuperació algun curs d'esta assignatura hauran d'assistir a les seues classes. Es prestarà especial atenció a estos alumnes i quan el professor considere que puguen superar els continguts mínims exigibles podran realitzar la prova pertinent per a recuperar el curs pendent.

